

Amice frater,

Ik hoorde eens iemand, die zijn wijsheid vervechten achtte boven die van al zijn natuur- en tijdgenooten — zooals men het voorheen wel deftig zei — plechtig verklaren: zooals Paulus terecht opmerkte.....

D.w.z. hij liet zijn oordeel niet rusten op wat de apostel Paulus had gezegd, maar Paulus was het met hem eens.

Behoorde er eigenlijk postuum dankbaar voor te zijn.

Hieraan dacht ik telkens, toen ik hoorde van de Paulusherdenking door de machtige, groote geleerde protestanten van dezen dag.

Zelden heb ik met grooteren pathos hooren spreken over Paulus dan door prof. Miskotte. De anderen waren navenant.

Welk een verheven hulde. — Hoe kon de apostel ooit denken, dat zulks zijn nagedachtenis nog eens te beurt zou vallen. En dat van zulke groote mannen.

In de vorige eeuw lazen wij van vergaderingen van moderne theologen, die met veel respect over Jezus — zooals zij het dan zeiden — konden spreken. Hij had inderdaad wel eens iets goeds gezegd. Natuurlijk waren er ook vreemde dingen, alleen verklaarbaar uit den tijd, waarin onze Heiland leefde en uit de geringe vorderingen der wetenschap van die dagen. Hij paste zich bij het armelijke volksgeloof aan. De slotsom was dan deze, dat Hij blij moest wezen met een goedkeurend knikje van den modernen groote. Alleen — wij moesten wel verstaan, dat zoo'n moderne dominé nu vrij wat verder was gekomen.

Het kon ook nog erger. Want het is gebeurd, dat op een vergadering van moderne predikanten werd opgemerkt, of men eigenlijk den Bijbel nog wel noodig had om de hoorders des Zondags — die er gemeenlijk nauwelijks waren — op te voeden, en of men niet kon volstaan met Cremers novellen.

Ik meen, dat de Paulusherdenking van dezen tijd weinig hooger staat. In elk geval weten de hooggeleerde heeren het beter dan de apostel, als zij, wat de Schrift zegt, naar zich toe trekken, tot steun voor hun wijsheid.

Het is waarlijk niet nieuw.

Ik ga nu een eeuw terug, toen de Duitsche wijsgeer Schelling zijn „Philosophie der Offenbarung“ uitgaaf. Die wijze werd ook toen voor een christelijk man aangezien. Hij gaf een „geestelijke“ verklaring der Schrift. En hij verdeelde de geschiedenis in drie hoofddeelen: eerst was er het veelgodendom; daarna het monothetisme van de Joden; en eindelijk kwam het weer hooger: het christendom.

En dat christendom werd weer gedeeld in drie perioden. De eerste heette naar Petrus: het roomsch katholicisme. Het tweede kon den naam van Paulus dragen: het protestantisme. Die periode is dan thans gehuldigd. Maar men is oecumenisch reeds verder. Want de derde periode zou zijn die van Johannes, het tijdperk van de universele wereldreligie der volmaakte menscheit, van de liefde.

Wel — wij staan daar nu immers middenin?

Nu mag ik er wel aan herinneren, dat deze wijsheid veel indruk maakte in breedten kring, niet slechts in Duitschland, maar ver daarbuiten. Want Schelling hield reeds in de jaren 1844-'44 aan de universiteit van Berlijn voorlezingen, waarvan verteld wordt, dat een bonte schaar van hoorders uit verschillende landen van Europa met groote belangstelling toelisterde.

Wie waren daar? Kierkegaard, en Engels en Marx en Bakounine van Rusland. Daar waren toen vele „jongeren“; de jongeren heeft men in alle eeuw, wij hooren er nu immers ook van? En die zitten vol geestdrift, werpen alles graag omver, wat zij rondom zich zien, zoo ver beneden hun eigen hoogte, en willen de toekomst beheerschen. Nu — van die jongeren zijn er ook geweest, die zulks waarlijk hebben gedaan. Ik behoef slechts van Bakounine te gewagen, de Russische nihilist. Of van Engels en Marx, groote geesten, die een ontzaglijken invloed oefenden en nog oefenen.

En dan Kierkegaard, de groote man van dezen dag. Men moet ook niet vergeten, dat Hegel in zijn jonge jaren een groot vriend van Schelling was. Wij mogen dus wel zeggen, dat van uit die gehoorzaal, waar Schelling sprak, een ontzettende werking is uitgegaan voor heel de geschiedenis der menscheit. Zij het anders dan Schelling het zelf bedoelde. Maar de valsche profeet heeft gemeenlijk geen idee van den funesten invloed, dien hij met zijn leugenen oefent.

De zaak wordt nog interessanter, wanneer wij ons afvragen uit welke bron de wijsgeer Schelling zijn straks genoemde driedeeling der historie had. Oorspronkelijk is geen enkel mensch als het er op aankomt. Geen nieuws onder de zon, zegt de Schrift. Wij kunnen de geschiedenis alleen verstaan, als wij ons zelve hebben leeren kennen in het licht der Schrift. Alle dwalingen van onzen tijd zijn oud. Daar leefde nu in het laatst der elfde eeuw een hoogst gevaarlijke mysticus: Joachim van Floris. En het was deze Joachim, die in de dagen, dat Schelling leerde, weer werd gedacht. Zijn geschriften kwamen weer voor den dag.

Ook in onze dagen verschenen verschillende vertalingen van zijn werken. Zooals dit het geval is met de

derlandse zaak, trouw aan het Huis van Oranje. Zij hebben metterdaad bewezen dat zij goed en bloed veel hadden om de Nederlandse belangen te dienen, getrouw aan koningin en vaderland. En nu? Ze zijn nu een waardelooze factor geworden, of eigenlijk nog erger. Ze zijn geworden tot lastposten waar niemand raad mee weet. Die mensen hebben gewelgd aan Nederland ontrouw te worden, en toen werd Nederland ontrouw aan hen. Nederland liet ze in de steek. Omdat men echter toch nog wel begreep, dat het al te erg zou zijn om die mensen met hun gezinnen eenvoudig uit te leveren aan de machten der revolutie, en ze door het banditisme in massa te laten vermoorden, daarom worden ze dan maar naar Nederland gevoerd en hier in massakampen opgeborgen, zoals men overbodige prulleboel in een hoekje van de schuur of op zolder opbergt. Het grote onderscheid echter tussen de prullaria die wij op zolder wegstoppen en deze getrouwde onderdanen van het Nederlandse gezag, toen dit nog bestond, is, dat deze laatste MENSEN zijn, schepselen en beeldragers Gods. Mensen, geschapen voor de eeuwigheid. Deze mensen zijn hier min of meer object geworden van openbare liefdadigheid, want ze hebben aan alles gebrek. Gelukkig verloochent het Nederlandse volk zijn ware aard niet en ondervinden allerwege de hulpacties voor kleding, dekking etc. veel steun en tracht men die lieden het moeilijke leven zo dragelijk mogelijk te maken. Maar..... beter dan dit tijdelijk leven, is Uwe goedertierenheid..... Deze mensen hebben vóór alles ook behoefte aan geestelijk voedsel, aan geestelijke hulp en bijstand. In deze richting is al een ander gedaan. Veel leetuur is reeds naar de kampen gezonden, maar slechts weinigen der Ambonezen zijn in staat Nederlands te lezen.

Van zeer nabij vernam ik, dat het bestuur van het Landelijk Verband van Evangelisatie-commissies onzer kerken, het plan overweegt om onder de Ambonezen het Evangelisatie-organ „Lichtstralen“ te verspreiden, gedrukt in hun eigen taal. Op de Pinksterdag hoorden de talloze vreemdelingen te Jeruzalem zich door de apostelen de grote werken Gods verkondigen, een iegelijk in zijn eigen taal. Waarom zouden wij aan deze Ambonezen ook niet de grote werken Gods verkondigen, hun het Woord en de belijdenis voorhouden en ze de kerk wijzen, in hun eigen taal?

Maar..... elieve, de kosten? En zo kom ik weer terug op onze waardelooze dubbeltjes. Onze kerken tellen met elkaar ruim 90.000 leden, en ik dacht zo: van ieder lid één waardeloos dubbeltje en er is een bedrag beschikbaar van f 9000.—, waarmee het ontzaglijk grote doel kan worden bereikt dat aan dit zwaar beproefde volk het rijke Evangelie kan worden gebracht in hun eigen taal. Wat krijgen dan onze, op zich zelf waardelooze dubbeltjes plotseling een enorm grote waarde!

Wie onzer zou daarvoor nu zijn dubbeltje niet over hebben?

De Secretaris-Penningmeester van het Verband is br H. Troostheide, Soestd.weg 219 Zuid te Bilthoven. Hij heeft zelfs twee girorekeningen: één t.n.v. H. Troostheide, no. 59046, en één t.n.v. Penningmeester Verband Evangelisatie-commissies Geref. Kerken (art. 31) no. 103772. Het is mij van nabij bekend, dat hij bereid en in staat is de dubbeltjes-regen op te vangen en in goede bedding te leiden. Wat kan er onder de zegen des Heeren, op deze wijze toch nog machtig veel worden gedaan met één vrijwel waardeloos dubbeltje!

Voor deze keer mag ik misschien aan al onze kerkelijke bladen vriendelijk verzoeken deze eenvoudige krabbel over te nemen, opdat uit heel het land de dubbeltjes zullen stromen! Want ze zullen hard nodig zijn!

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 45

Gananja in de woestijn

Amice.

Je hebt natuurlijk veel hooren vertellen van de gemeene gratie. Nu, ik ook wel eens. En ik wou vandaag er wel eens wat over praten met je.

Ik kwam zoo op die idee, toen ik een boekje las over Joden, geschreven door een jood. Je kunt van zulke boekjes zoo veel leeren. Soms ook voor het verstaan van een of anderen bijbelschen term. Want al hebben, naar een bekend beeld van Paulus, de Joden een „deksel“ op hun aangezicht bij het lezen van het Oude Testament, dat beteekent nog niet, dat zij ons soms niet vóór kunnen zijn in het verstaan van losse uitdrukkingen uit het Oude Testament. Er is heel wat blijven leven onder het joodsche volk, dat van oude tijden stamt, en dat ons helpen kan bij de studie van den inhoud van sommige begrippen, die in hun taal lang geleden vaste termen hebben gekregen.

Zoo las ik dan een boekje van J. L. Perets. Het heet: Joodsche Volksverhalen. Het werkje is geschreven in het Jiddiesch, en daaruit vertaald door C. J. Hildesheim. Het is al weer „op leeftijd“: het verscheen in 1926 bij de Wereldbibliotheek.

Je weet toch wel wat Jiddiesch is? Verreweg de meeste Joden gebruiken het als volkstaal. Verscheiden woorden hebben wij eraan te danken. Het woord „roddelen“ b.v. Of: gannef, bolleboos (ball habbaith, of habbais, heerde-huizen), mesjokke (mesjogge), mazzel, lawaai (een lawaai is een veel misbaar makende begrafenis, of lijkstaatsie), en zoo meer.

In deze taal nu schreef Perets, poolsche jood, (1851—1915). Als secretaris van de joodsche gemeente in Warschau heeft hij in den eersten „wereldoorlog“ een massa voor zijn volk gedaan.

Het laatste hoofdstuk nu van dit boek geeft de vertelling van een leerling, een student, die straf verdiend had. Hij heette Gananja, was onderwezen geweest in de Touroh (tora, de heilige joodsche wet of overlevering), maar had zich schrikkelijk misdragen. Zijn straf was: hij moest in Goloos gaan. Goloos is: ballingschap. Hij was verbannen voor een tijd, een onbepaalden tijd, uit de gemeenschap. Zijn tora-kennis, waarop hij zoo trotsch geweest was, en die hij gebruikt had, niet om te stichten,

maar om anderen, vróme Joden, te vernietigen, zou hem in éénen ontvallen: zijn geheugen raakte hij kwijt, en ineens was hij nu niet meer dan een „ngam Hoërets“ (am-Haërets), iemand, die niets weet, een volksman, een leek, een onwetende, een onontwikkeld mensch. Een leeg kool, zonder duiven; een man, zonder één woord tourah in zijn kop. De leider van de Jesjlewo, d.w.z. van de leerschool waar rabbijnen worden opgeleid, heeft den student plechtig vervloekt; en dat beteekent alles.

Zoo gaat Gananja in goloet. „En nauwelijks heeft hij Jeruzalem verlaten — vertelt Gananja verder — verdwaalt hij dadelijk in een woestijn, waar geen voedsel of water was. Maar hij verlangde zelfs niet naar brood zonder water, hij kon zich voldoende voeden met het weinige gras, dat soms in de woestijn gevonden wordt. En voortdurend verkeerde hij nu in levensgevaar, tusschen allerlei wilde dieren, slangen, en schorpioenen, zij hebben hem niets gedaan..... zij plachten met een geis of dof gebrom hem den weg vrij te laten..... Heeft hij, Gananja, begrepen, dat de dieren geen macht over hem hadden, omdat zijn vonnis luidde: dol en zwerven“.

Tot zoover het verhaal.

Daar heb je dus een man, die onder een Kainavonnis leeft: dol en zwerven. En nu wordt de bek der wilde dieren „verzegeld“. Ze hebben „geen macht“ over hem, om hem te bijten. Het mag soms lijken, alsof elk dier, dat hem vindt, hem zal doodden, maar het zal niet gaan: hij heeft zekerheid, dat ze hem niet zullen doodden: want hij moet dolen. Geen molensteen wordt om zijn hals gedaan door een roover, die hem in het water smijt. Want hij moet dolen. Geen leeuw peuzelt hem op: want hij moet dolen. Geen slang zal hem de verzenen vermorzelen, laat staan: den kop: want hij moet dolen.

Geloof jij ook niet, dat op dit kleine stukje joodsche literatuur de gemeene gratie-leer strandt in haar argumentatie: je bestaat nog in je lichamelijke gedaante, en dus is dat genade, zij het dan algemeene? Men kan „verzegeld“ zijn tegen den dag der verlossing, maar ook tegen den dag des kwaads. Als Paulus op een eiland door geen slangenbeet vergiftigd wordt, zeggen de heidenen: een gunsteling der goden. Paulus zelf echter weet: ik moet naar Rome toe, het proces moet doorgaan. Een gevangen knecht ben ik van mijn Heere en God. In de woestijn wordt Christus door de wilde gedierten gedolend; dat is voor zijn geloof een eere-teeken, maar ook een bewijs van opgespaard te worden voor het kruis.

Niet alleen voor de kinderen, die thuis zijn of komen, maar ook voor wie tot zwerven en dolen veroordeeld zijn, wordt de mond der leeuwen gestopt, de giftand der slangen weerhouden, totdat hun tijd vervuld is.

Dat is wat de bijbel zegt: de geloovigen worden bewaakt en bewaard, maar de ongelovigen ook — tot den dag der verderfenis. Existeren is geen genade en geen vloek, doch het openhouden van de mogelijkheid voor die beide.

Soms kan een enkel woordje een mensch meer leeren dan ellenlange betoogen. Gananja moest eerst weer terecht komen, eerst weer tot berouw en inkeer; eerst toen kon hij weten, of die wilde dieren waren weerhouden (gebonden) alleen maar om der wille van zijn straf-expeditie, dan wel óók om der wille van de daarna hem (nadat hij tot berouw gekomen was) weder verleende genade.

En zoo wijs als Gananja was, zoo'n jodenjongen, moeten jij en ik ook worden. Hij zei niet: geen been van mij is gebroken, het valt dus nog al mee — want zijn hoofd deed nog zeer van de tuchtformule, die hem in den ban gedaan had. Hij zei evenmin: ik sta onder de tucht, en nou is voor mij alles verkeken, neen — hij strekte zich uit naar de toekomst, die verzoening in haar schoot kon bergen.

En zoo moeten jij en ik. Iemand zei eens tegen me: ik heb het zoo goed, ik word er bang van. Hij wou maar zeggen: heeft de Heere voor mij de moeite van een kastijding niet over? Ben ik soms geen zoon, maar een vreemde bij Hem? De man begreep, dat existeren geen genade is. Alleen het geloof overtuigt ons dat we existeren om te leven.

Hartelijken groet, je

ADOLPHUS VENATOR.

JEUGDLEVEN

Kamp voor leerlingen bij Scholen voor V.H.M.O.

Beste jongens en meisjes,

Hierbij mogen nog enkele mededeelingen volgen over de te houden kampweek D.V. van 9—14 Juli te Nunspeet.

1. Als voorloopig programma is vastgesteld een referaat van dr C. Smits te Laren, naar ik hoop julle reeds bekend door zijn onlangs verschenen publicatie over „Het Barthianisme“. Dr Smits heeft zich bereid verklaard te willen spreken over het onderwerp: „Geloovig denken in de natuurwetenschappen“. Verder hoopt drs D. J. Buwalda van Kampen in te leiden over: „Socrates in het aangezicht van den dood“. En eindelijk zal drs J. Bosch te Kampen spreken over „Bilderdijk en het Reveil“.

2. Er zijn voor deze kampweek nog enkele plaatsen beschikbaar. De mogelijkheid voor deelname staat dus nog open. Maar dan graag zoo spoedig mogelijk opgave aan onderstaand adres.

3. Vóór 20 Juni a.s. dient f 10.— vooruit gestort te worden op postrekening 338475 ten name van ds O. W. Bouwsma, Burgwal 22 te Kampen. Op de girostrook te vermelden: Kampweek 1951.

4. Na 20 Juni worden nadere mededeelingen zoo spoedig mogelijk aan alle deelnemers/sters toegezonden.

Met hartelijken groet,

Burgwal 22, Kampen.

Ds O. W. BOUWSMA.

heid ver ver-
tur- en tijdge-
deftig zei —
erecht op-

en op wat de
was het met

baar voor te

oorde van de
roote geleerde

ooren spreken
anderen wan-

on de apostel
nog eens te
te mannen.

ideringen van
t over Jezus

spreeken. Hij
rd. Natuurlijk

klaarbaar uit
alt de geringe

gen. Hij paste
slofsom was

een goedkeu-
Alleen — wij

te dominé nu

gebeurd, dat

nten werd op-
g wel noodig

er gemeenlijk
of men niet

an-dezen tijd
n de hoogge-
ils zij, wat de

oun voor hun

ache wijsgeer
rung" uitgaaf.

lijk man aang-
hoofddeelen:

het mono-
am het weer

d in drie pe-
het roomsch

i van Paulus
s dan thans

reeds verder.
Johannes, het

gie der vol-

denin?

deze wijsheid
tot slechts in

unt Schelling
e universaliteit

id wordt, dat

llende landen
oelusterde.

gels en Marx
toen vele

le eeuw, wij
le zitten vol

it zij rondom
ogte, en wil-

die jongeren
eben gedaan-

gen, de Rus-
toote geesten,

nog oefenen.

in dezen dag.

in zijn jonge

s. Wij mogen

orzaal, waar

is uitgegaan

l. Zij het an-
der valsehe

den funesten

meer wij ons

chelling zijn

ie had. Oor-

werken van vele mystieken uit die en latere dagen. Ik wijs nu alleen maar op een nieuwe vertaling van Eckeharts werken, thans in ons land verschenen en in de pers met groote waardeering aangekondigd.

Wij leven immers in de dagen van het irrationalisme, d.w.z. van de goddelooze mystiek. Ik behoeft er maar aan te herinneren, dat de wetenschappelijke verdediger van het nationaal socialisme, Rosenberg, in zijn bekende werk met groote geestdrift van dezen Eckehart spreekt. Het trof mij, toen ik even na de overwinning van Hitler in Wernigerode in een geleerd gezelschap een paar dagen vertoefde, dat een dame, die anders niets van Hitler hebben moest, al haar geestelijke wijsheid aan Eckehart blijktbaar had ontleend en daarover met veel ontroering met mij sprak.

Ik begreep, dat van zulk een geestesgesteldheid geen kracht tegen het nationaal socialisme kon uitgaan.

Maar nu die Joachim van Floris. Die verdeelde de menselijke geschiedenis ook in drie deelen. Eerst het tijdperk des Vaders, daarna dat des Zoons, en eindelijk dat des Heiligen Geestes.

Nu is ook door Gereformeerde theologen wel eens zulk een onderscheiding genoemd, maar dan in heel anderen zin.

Want, zoo vertelde die Joachim, dat het derde tijdperk eigenlijk met hem was aangebroken. Het zou zijn een reformatie van kerk en staat; een wedergeboorte van de mensheid, die nu eerst het Evangelie, niet dat der „letter“ maar „des geestes“ had gegrepen. Daar zou dan een tijd van eeuwige vrede zijn. Alle geweld zou wijken, gerechtigheid zou op aarde wonen. Spoedig zou komen de nieuwe messias, die het groote „derde rijk“ zou stichten. Deze nieuwe groote leider was de „Novus Dux“. Men moet weten, dat Mussolini zich daarom Duce noemde, zooals Hitler zich als Führer liet aanbidde.

Men vergeet niet, dat er bij deze mensen zeer bewust een aansluiting was bij de mystiek van Joachim van Flores en wie hem daarna volgden. De „heilige“ Fransiskus dacht aan hem, en zijn volgelingen zagen in hem den leider, van wien Joachim zoo dierbaar had voorspeld. Dante profeteerde er van in zijn „Paradiso“.

Een eeuw later was er een Cola di Rienzo, die zich ridder van den Heiligen Geest noemde en zich vergeleek met Christus. Het waren de dagen, dat men het duizendjarig rijk zoo verwachtte. Het chillasme vierde, als in elken mystieken tijd, hoogtij.

Daar was toen in die middeleeuwen een verwachting voor gansch het leven, niet minder idealistisch dan het thans wel wordt vernomen. Daar zijn wetenschappelijke knoeiers geweest, die zelfs de Reformatie in dit goddelooze raam wilden zetten. Zij zijn er ook nu nog.

Telkens weer duikt deze verwachting van een nieuwen tijd vol vrede en geluk op. Geen eeuw was er zonder.

Daar zouden boeken over geschreven kunnen worden. En wij moeten den invloed van deze mystiek niet onderschatten. Zij is altijd een gezellin van de revolutie, die het leven als omkeert, en groote rampen over de mensheid brengt.

Ik zei al, dat Mussolini zich met opzet, denkend aan al wat er al zoo over het nieuwe groote rijk geschreven was, Duce liet noemen.

Nu leefde er in onze eeuw een russisch-duitsche schrijver, geheeten A. Moeller van den Bruck, die nauw verbonden was met den Russischen mysticus Mereschkowsky. Met hun beiden gaven zij een Duitsche overzetting van de werken van Dostojewsky, een gevaarlijken mysticus die ook thans weer veel gelezen wordt, uit.

Eerstgenoemde schrijver keerde later naar zijn vaderland terug en hij schreef na den eersten wereldoorlog een boek getiteld: Het Derde Rijk.

Welnu — het is aan dezen titel dat Hitler, die veel van deze wijsheid in zich op had genomen, den naam van zijn „Derde rijk“ ontleende.

En als wij nu eens denken aan al het onheil, dat hierin over het Deutsche volk en over de wereld kwam, dan verstaan wij toch ook wat de valsehe profetie der mystiek, die ook nu ten onzent steeds grooteren invloed weer oefent in het kerkelijk leven — men denke slechts aan het Barthianisme — voor de mensheid, die al meer van de geopenbaarde waarheid afwijkt, beteekent.

Hier zien wij de luchtspiegelingen, die Groen van Prinsterer voorzag, toen hij zei: ons wacht een revolutie, waarbij die van 1789 slechts kinderspel zal blijken te zijn.

Wij beleefden er tot onzen grooten schrik reeds veel van. Maar de afval wordt steeds grooter.

Geve de Heere onze God, dat wij wakende mogen zijn.

Met hartelijke groeten en heilbode uw toegenegen

MARNIX.

PERSSCHOUW

„RICHTING EN BEWEGING“.

De J. W. de Jager van Utrecht heeft gesproken op den Theol. Hoogeschooldag der synodocratie, onlangs te Kampen gehouden. Uit het Kampen Nieuwsblad geven we een verslag onverkort hier weer, dat den indruk maakt, goed verzorgd, zoo niet authentiek te wezen. Hiet volgt het:

Richting en Beweging.

't Is opvallend, dat tegenwoordig in onze Kerken een zeer kritisch-ingestelde aandacht voor het eigen Gereformerd-zijn aan het licht treedt.

Tot op zekere hoogte is dat een verheugend verschijnsel te noemen, omdat het bewijst, dat wij klaarlijkheid toch niet zonder meer ons bevinden in de greep van de irriterende zelfvoldaanheid, die ons dikwijls door buitenstaanders toegedicht wordt. Anderzijds verraadt deze opzettelijke aandacht voor het Gereformerd-zijn een zekere onrust en bezorgdheid.

Inderdaad geeft onze kerkelijke situatie alle aanleiding om ons grondig rekenschap te geven van de inhoud en de betekenis van ons Gereformerd-zijn in deze tijd. Onze bezinning op dit thema kan samengevat worden in de woorden: **richting en beweging**. Het gaat er om, dat wij in deze tijd als Gereformeerden de richting zullen kennen, de confessionele koers, die het scheepje der kerk, de kruisvlag hoog in top, heeft te varen.

Het gaat er evenzeer om, dat wij de beweging zullen openbaren, die onlosmakelijk behoort tot het wezen van de levende kerk, die niet bestaan kan zonder uiting te geven aan de apostolische drang, die de Heer der Kerk door Zijn Geest en Woord in haar wekt. Geloof en werken, belijden en beleven, intensief en extensief Christen-zijn horen onverbrekelijk bij elkaar. Zodra deze twee van elkaar losgemaakt worden, verliest de kerk de gemeenschap met Jezus Christus, haar Zaligmaker en Koning.

Alleen de levende eenheid van richting en beweging brengt ons tot de aanbidding van de Koning.

Als het Gereformerd-zijn in deze tijd gezien wordt tegen deze achtergrond van confessionele gerichtheid en apostolische beweging, dringt zich allereerst de vraag aan ons op, of wij nog het recht bezitten ons Gereformerd te noemen. Er zijn verschillende factoren die het onmogelijk maken deze vraag onbeantwoord te laten. Gewezen moet worden op:

1e De vernietigende kritiek, die door de vrijgemaakte broeders op ons uitgebracht wordt. Zij verzekeren bij hoog en laag, dat wij de richting totaal verloren hebben en dat de beweging ons bij iedere stap verder van huis brengt.

2e De jongste gebeurtenissen in de Ned. Herv. Kerk accentueren eveneens de vraag naar ons bestaansrecht. Heeft de Ned. Herv. Kerk de zuivere synthese van richting en beweging gevonden en wordt het voor ons niet tijd, dat de belofte, eens plechtig afgelegd in de Acte van Afscheiding, ingelooft zal worden? Betekent handhaving van de kerkelijke zelfstandigheid niet een dorre gevangenschap in de richting, terwijl er geen spoor van beweging te ontdekken valt — de zonde van Jeruzalem in de dagen van Christus' geboorte?

3e Nog nadrukkelijker komt de vraag naar de inhoud en waarde van ons Gereformerd-zijn voor ons te staan door de feitelijke situatie, waarin onze Kerken zich bevinden. Er wordt geklaagd over geestelijke matheid, over krachteloosheid van de prediking, over verlies van de Gereformeerde levensstijl, over indifferentsie bij de jeugd, over Ueber-Organisation, over gebrek aan werfkracht en werkdreucht. Betekent dat niet, dat wij werkelijk de rechte koers kwijtgeraakt zijn en de vaart er uit is?

4e In zijn scherpe vorm wordt de vraag naar richting en beweging als de quintessence van 't Gereformerd-zijn ons op het hart gebonden door de gewelddige nood van deze wereld, die in de ban van het onafwendbare leeft en in haar vertwijfeling en wanhoop niet meer durft hopen, dat ook maar iemand op aarde de zuivere richting kan wijzen of één stap kan zetten, om haar te verlossen uit het slop van ondergang en dood. De massa van deze tijd grinnikt sarcastisch om onze confessionele vastheid en onze apostolische beweging.

Gereformerd-zijn gehandhaafd.

Desondanks handhaven wij de pretentie van het Gereformerd-zijn in alle ootmoed, maar zonder enige aarzeling. Wij mogen en moeten ons kerkleven blijven zien als een openbaring, een realisering van Christus' Middelaarsarbeid in verhoging, een genadig geschenk van de God des Verbonds, die trouw is en niet laat varen het werk Zijner handen. Wij peristeren bij de bewering, dat wij in het kennen van de zuivere richting en in het gedreven worden tot de zuivere beweging waarachtig Gereformerd-zijn. De „richting“ d.i. voor ons het leven in geloof bij het Woord Gods, het staan in de Waarheid, die ons vrijmaakt. De „richting“, d.i. voor ons de belijdenis, dat de soevereine God, die hemel en aarde geschapen heeft en nog onderhoudt en regeert door Zijn almachtige en alomtegenwoordige kracht, om Zijns Zoons Jezus Christus' wille onze hemelse Vader is, die ons heeft gekend in Zijn eeuwige liefde, die ons leidt door deze wereld en tot Zijn heerlijkheid brengt. De „richting“, d.i. voor ons, dat wij ons verlaten mogen op de volmaakte gerechtigheid van onze Borg. En omdat wij de richting weten, is er bij ons ook de zuivere beweging, dat wij ons werpen op de wereld, om haar te veroveren voor Jezus Christus, die haar al veroverd heeft in Zijn gehoorzaamheid. Gereformerd-zijn wil voor ons zeggen: belijden in geloof en werken in liefde.

Zonder twijfel kunnen wij hier niet spreken in absolute zin. Wij zijn Gereformerd in de gebrokenheid van het leven, in de bedeling der zonde. Daardoor blijft er een grote afstand bestaan tussen ideaal en werkelijkheid, tussen de eis Gods en de volbrenging daarvan door ons. Ons Gereformerd-zijn wordt bedreigd door een tweevoudige verzoeking.

Tweevoudige verzoeking.

Het schip der kerk kan allereerst lek stoten op de klip van de intellectualistische verstarring. Dan ontwaard het Gereformerd-zijn in het kennen van de zuivere richting, maar zonder de beweging. Het kerkleven gaat op in het conserveren van het confessioneel bezit. Wij belijden niet langer ons geloof, maar wij geloven onze belijdenis. Afgeleide beginselen worden verabsoluteerd. Het beroep op de Gereformeerde vaderen krijgt een tyrannie karakter. De heilbegerige

schare moet zich tevreden stellen met een dogmatisch orthodoxisme en een ethisch traditionalisme, waarbij de zielen verkommen.

Het gevaar van richting zonder beweging is lang niet denkbeeldig. Het komt vanzelf op ons af in een wereld, waarin wij voortdurend onze confessionele rijkdom moeten verdedigen tegen vele aanraders. De ontwikkeling van de Geref. Kerken, onderh. art. 31 K.O. biedt ons een waarschuwend voorbeeld. Richting zonder beweging loopt ten slotte uit op ketterjacht en autodafé. In de praktijk houdt men niets meer over dan 'n onvruchtbaar negativisme, dat enkel weet af te wijzen, zonder er iets beters voor in de plaats te stellen. Ook voor ons heeft de scheuring het gevaar van confessionele verstarring aanmerkelijk vergroot.

Daarbij komt, dat men ook uit reactie vervallen kan in het andere uiterste van beweging zonder richting — een gevaar, dat zo mogelijk nog funester is dan het eerste. Beweging zonder richting doet zich overal voor waar de apostolische bewegingheid wordt losgemaakt van de confessionele vastheid. Is het ook niet de fout van de Ned. Herv. Kerk, die zich in haar diepe bekommernis om de ontkerstende wereld niet de tijd gunt eerst in het reine te komen met haar roeping van Godswege tot Schriftuurlijk belijden? Ook in onze eigen kring zijn er symptomen aan te wijzen van het willen werken in liefde zonder het belijden in geloof, misschien niet opzettelijk, maar juist daardoor des te gevaarlijker. Beweging zonder richting doet de kerk verdwalen in de nacht, ontrooft haar de vreugde van de arbeid, die ligt in de zekerheid, dat haar Heer het werk al volbracht heeft en ontneemt haar ook het uitzicht op de vrucht van het werk, die in Gods heilsraad gewaarborgd wordt.

Geen keus.

Gereformerd-zijn in deze tijd laat ons geen keus tussen richting en beweging. Hier staan wij niet voor het: of — of, maar voor het: en — en. Het is niet gebondenheid of vrijheid, maar gebondenheid én vrijheid. Wij werken in de vrijheid der liefde, omdat wij staan in de gebondenheid van het geloof.

Daarom loopt onze bezinning ten aanzien van het Gereformerd-zijn in deze tijd uit op de vraag hoe de levende gezonde eenheid van richting en beweging bevorderd kan worden.

Wat onze confessionele vastheid betreft lijkt het alleszins gewenst, dat de aandacht op de hoofdzaken geconcentreerd zal worden. Wij hebben een periode van strijd achter de rug, waarin detail-kwesties alle belangstelling opeisten. Het Gereformeerde kerkvolk kan alleen maar leven, als het voortdurend in contact gebracht wordt met de kern van Gods heilsboodschap. Het is

Wijzigingen Handboek 1951

(Om tijd en onnoodige moeite te besparen, verzoekt de Redactie berichtjes voor deze rubriek rechtstreeks naar de administratie in Goes te zenden.)

- Blz. 9. WAGENBORG. Adres Kerkeraad: L. J. Fokkinga, Diaconie: H. Eizenga, Kerkdiensten: t.h.v. Wed. R. Zomerma, 9.30 en 7 uur. (10)
- Blz. 11. HELPMAN. Kerkelijk Bureau: R. Aakster, Coendersweg 30, Groningen. (11)
- Blz. 14. KORNBORN. Adres Diaconie: W. Koning, G 79, Noordwijk, post Opende (Gr.). Onder deze Kerk ressorteeren Opende (Gr.) (ged.), Lucaswolda en Noordwijk (ged.); het ressort van de Kerk te Doornik is gedeeltelijk aan de Kerk van Kornhorn ter bearbeiding toegewezen. (12)
- Blz. 15. MARUM. Adres Kerkeraad: H. Hidding, A 221, Penn. Kerk: F. H. Lanting, A 70, Tel. 69. Postr. Kerk 150587. Bibl. fonds Theol. Hoogeschool: Mevr. F. Lanting—Klein, A 70, Zend. Commissie: J. Klaver, A 288, Lindsterlaan. Onder deze Kerk ressorteeren Noordwijk (ged.), Nuls en Niebert (ged.); het ressort van de Kerk te De Wijk is aan de Kerk van Marum ter bearbeiding toegewezen. (13)
- Blz. 17. SCHOUWERZIJL. Kerkdiensten om 9 en 2 uur. (14)
- Blz. 19. DEPUTATEN CL. WARFFUM. Nardien archief brs H. Baar, Uithuizen en P. Smit, Zandweer. Kerkvissatoren (W. deel) Di J. v. d. Haagen en J. H. v. d. Hoeven (secund) Di F. Boonstra en C. v. Kaikeren, Art. 11 K.O. De D. v. Houdt (3 Nrd. prov.); de J. v. d. Haagen (prov. kerken); de H. Venema (classis kerken) en H. Pilon, Uithuizermeeden. Sec. E. Kamminga, Uithuizermeeden. (15)
- Blz. 24. SIEGERSWOUDE. Adres Zendingcomm.: Sj. Veenstra, Friese Palen (Kromhoek). (16)
- Blz. 24. SUAMEER. Adres Kerkeraad: A. C. v. Leeuwen, Oostermoor 177, Tel. K 5129—221. (17)
- Blz. 33. NIEUW-BUINEN. Adres kerkeraad: H. Jansma, N. diep P 108. (18)
- Blz. 41. LUTTEN. Telefoonnummer De M. Janssens: 36. (19)
- Blz. 44. ZWARTSLUIS. Kerkdiensten: eigen kerkgeb., Zomerdijk 5. (20)
- Blz. 45. DALFSEN. Postr. Geref. Kerk 557372, Wilhelminastraat 73, Dalfsen. (21)
- Blz. 57. BUNSCHOTEN—SPAKENBURG. Adres De J. Kamphuis: Wilhelminastraat 41, Spakenburg. Tel. K 3499—221. Postr. 558949. (22)
- Blz. 66. De classis Amsterdam—Haarlem is gesplitst. De Kerken van classis Amsterdam zijn: Aalsmeer, Amsterdam—C., Amsterdam—Z., Halfweg, Nieuwendam—Amsterdam-Noord, Nieuwer Amstel. De kerken van classis Haarlem: Beverwijk, Haarlem, Haarlemmermeer—Oostzijde, Heemstede, Hoofddorp, Santpoort, IJmuiden. (23)